

№ 15/1963.

LAGUTSKOTTETS betänkande № 15/1963 över
landskapsstyrelsens framställning till Ålands
landsting med förslag till landskapslag om
Nåtö naturskyddsområde. (№ 11/1962).

Förenämnda framställning, som landstinget vid vintersessionen 1962
hänskjutit till lagutskottet för beredning, har utskottet behandlat och
får för landstinget värdsammast framhålla följande:

För att närmare lägga sig in i förhållandena på Norrgårds hemman har
utskottet den 2 augusti 1962 besökt Nåtö, varvid såväl hemmanets byggnader
som till detsamma hörande marker och holmar besiktigades. Redan vid
besöket på Nåtö framstod det klart, att vissa delar av hemmanet bör be-
varas såsom naturskyddsområde, nämligen lövängarna och de i framställ-
ningen nämnda holmarna samt skiftena på Inre Korsö, Eskskär och Slät-
skär. Däremot ställde sig utskottet tveksamt till hemmanets åbyggnader
huruvida dessa skulle kunna inbegripas i naturskyddet. På övriga delar
av hemmanet borde nämligen enligt utskottets enhälliga mening icke be-
drivas jordbruk.

Emellertid rönt framställningen den största uppmärksamhet från sta-
tens naturskyddsinspektörs Reino Kallias sida. Denne, som själv var
förtrogen med förhållande på Norrgårds hemman, hördes såsom sakkunnig
av utskottet den 1 september 1962. Överläggningen med naturskyddsinspek-
tören Kallias resulterade i att denne i en skrivelse av den 9 november
1962, adresserad till landskapsstyrelsen, framförde tanken att en bio-
logisk forskningsstation möjligen kunde grundas på Nåtö och att exem-
pelvis Societas pro Fauna et Flora Fennica kunde intresseras för det
vetenskapliga forskningsarbetet på stationen. Därigenom kunde byggnaderna
på hemmanet, vilka representerade ett icke obetydligt såväl his-
toriskt som ekonomiskt värde, åtminstone till erforderliga delar även
utnyttjas för naturskyddsområdet och forskningsstationen.

Den 4 december 1962 ägde ett sammanträffande rum i Mariehamn mellan
utskottet och professorerna Håkan Lindberg och Hans Luther såsom repre-
sentanter för Societas. Frågan diskuterades ingående och det klargjordes
för utskottet, att sammanslutningen kunde ställa resurser till förfogande
för att vetenskapligt utnyttja Nåtö såsom forskningsstation, men att
den saknade möjligheter att ekonomiskt upprätthålla densamma. Samman-
slutningens synpunkter framgick utförligt från dess skrivelse till land-
skapsstyrelsen av den 20 augusti 1963, vilken skrivelse åtföljde land-
skapsstyrelsens förslag till ordinarie inkomst- och utgiftsstat för år
1964. (Bilaga I)

Sammanträffandet med professorerna Lindberg och Luther föranledde utskottet att undersöka, huruvida de kostnader, som härflyta av den ifrågasatta biologiska forskningsstationens inrättande och underhåll, kunna tänkas bli kompenserade vid den skattefinansiella avräkningen mellan riket och landskapet. I sådant avseende riktade utskottet den 26 februari 1963 en skrivelse till Ålandsdelegationen (Bilaga II) och erhöll dess svar av den 17 sistlidne oktober (Bilagor III och IV). I ärendets nuvarande skede finner utskottet svaret vara positivt.

Efter denna utredning är utskottet berett att föreslå godkännande av lagförslaget, likväl med de ändringar, som nedanstående lagtext innehåller. Till saken hör även, att landskapet efter det framställningen avläts till landstinget, närmare bestämt den 27 februari 1963, förvärvat ytterligare ett jordområde på Nåtö, nämligen Norrskiftet lägenhet RN^o 2²³. Detta ansluter sig nära till lövängsområdena på Norrgårds och synes böra omfattas av landskapslagen. I anseende till att de lägenheter, till antalet tre, som i framställningen allmänt betecknats såsom Norrgårds hemman, äro utbrutna från hemmanet N° 3, har utskottet ändrat 1 § sålunda, att lägenheternas namn uppräknas, medan lagens rubrik synes kunna lämnas oförändrad.

Under hänvisning till vad sålunda inhämtats och utretts föreslår utskottet vördsammast,

att landstinget ville godkänna lagförslaget i följande lydelse:

" L a n d s k a p s l a g
om Nåtö naturskyddsområde.

I enlighet med Ålands landstings beslut stadgas:

1 §.

Lägenheterna Mellangård RN:o 3⁶, Sjövall RN:o 3⁹ och Norrgård RN:o 3¹² i Nåtö by av Lemlands socken, vilka jämte tillhörande holmar Senskär, Fjärdskär, Börtskär och Getskär samt skiften på holmarna Inre Korsö, Eskskär och Slätskär tillhöra landskapet, ävensom landskapet tillhöriga Norrskiftet lägenhet RN:o 2²³ i samma by skola åtnjuta det skydd, som enligt lagen om naturskydd inom landskapet Åland (33/24) tillkommer allmänt skyddsområde.

2 §.

Utan hinder av vad i 1 § är stadgat, må lägenheternas jord på Nåtö holme jämte byggnader helt eller delvis utnyttjas för en biologisk forskningsstation på sådana villkor, att naturskyddsintressena bli beaktade.

Landskapsstyrelsen må ock på skyddsområdet vidtaga sådana åtgärder, som erfordras för bibehållande av områdets lövängsnatur.

Skogsskiftet på Västeröjen skall förvaltas enligt grundsatserna för rationell skogsvård, där icke naturskyddssynpunkter föranleda avvikelser för viss del därav.

Vid fastställandet av principerna för områdets skötsel äger landskapsstyrelsen inhämta naturskyddsinspektörens i riket utlåtande.

3 §.

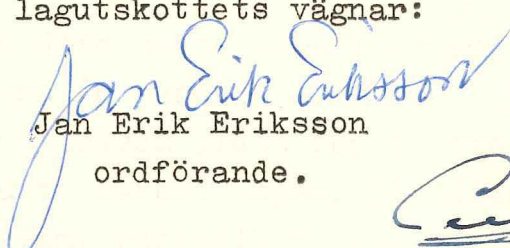
Inkomster och utgifter i samband med lägenheternas förvaltning skola föras på landskapets ordinarie medel.

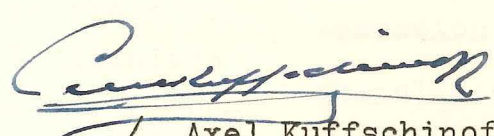
4 §.

Denna lag träder omedelbart i kraft."

Mariehamn den 20 november 1963.

På lagutskottets vägnar:

Jan Erik Eriksson
ordförande.

./ Axel Kuffschinoff
sekreterare.

Närvarande i utskottet: Jan Erik Eriksson, ordförande, Eliel Persson, Gustaf Jansson, Bertel Boman och Annemi Dahlblom.

Bilaga IX 681

"Till Ålands Landskapsstyrelse

Bilaga I 123

Landskapsstyrelsen har i skrivelse i början av detta år

anmodat Societas pro Fanuna et Flora Fennica att inkomma med forskningsplan för den planerade biologiska forskningsstationen på Norrgårds hemman på Nåtö i Lemland. Sällskapet meddelade i sin svarsskrivelse till Landskapsstyrelsen att en sådan forskningsplan kunde uppgöras först sedan några av Sällskapet utsedda forskare sommartid besökt Nåtö, detta emedan av Sällskapets nu aktiva forskare ingen hade detaljerad förhandskunskap om Nåtö.

Då numera dessa besök på Nåtö jämte kringliggande skär ägt rum får Sällskapet anföra följande:

Nåtö är mycket väl beläget såsom plats för en biologisk forskningsstation, avsedd att bearbeta speciellt åländska forskningsproblem. Inom bekvämt räckhåll finnes här representerade ett flertal av de för Åland karakteristiska eller speciella naturtyperna, flera av dem inom av Landskapet avskilda naturskyddsområden. För det fortsatta handhavandet av dessa naturskyddsområden är det av största vikt att en möjligast noggrann kännedom ernås om det nuvarande läget och, i de fall där naturvårdande ingrepp är av nöden, att följderna av dessa ingrepp fortlöpande studeras. Norrgårds byggnader är väl dimensionerade med tanke på en sådan verksamhet i den omfattning Sällskapet kan tänka sig att den för närvarande kunde utövas.

Speciellt i fråga om handhavandet av lövängar och lundar intar Nåtö en central position i forskningen genom att här såväl på av Landskapet ägd mark som i övrigt finnes till varandra gränsande likartade marker med olikartad brukningshistoria, vilket möjliggör ett studium av växtlighetens och den till den bundna djurvärldens reaktion på olikartade ingrepp. Ur historisk synpunkt speciellt värdefullt är, att väsentliga delar av professor Alvar Palmgrens detaljerade undersökningar över lövängsområdena på Åland för ett halvsekel sedan utfördes på numera av Landskapet ägd mark på Nåtö.

Även frågan om den fortsatta vården av idegransbestånden

guts-kott.

ersession

skapslag om

landskapet

vilken

för be-

natur-

n Reino

väl för-

lse av den

lse, fram-

en kunde

una et Flore

ingsarbe-

ande och äge

n äkta

ner av

med Nätö som bas. Likaså bör en fortsatt undersökning av växtlighetens invandring till småskären kring Gripen äga rum - som en fortsättning till fil.mag.Ulla Bärlund-Cedercreutz ingående undersökning på 1930-talet.

De ovan nämnda forskningsuppgifterna är alla speciella för Åland och kan icke belysas genom undersökningar i övriga delar av Finland. Sällskapet hoppas år 1964 kunna igångsätta åtminstone några av dessa forskningsprojekt, om blott nödiga utrymmen står till förfogande på Nätö. Forskningsstationen på Norrgård kunde emellertid därjämte tjäna som bas för en mångfald av andra forskningar, utförda av forskare från såväl Finland som Sverige och avsedda att belysa den åländska naturen och dess särdrag.

Ett fortsatt planerande av stationens arbetsprogram kunde i tillämpliga delar ske genom samarbete mellan t.ex. Ålands Fågelskyddsförening och Societas pro Fauna et Flora Fennica, liksom även mellan Stiftelsen för rasförädling av skogsträd och vårt Sällskap. Även andra instanser, som visat intresse för projektet kunna lämna välgående bidrag till stationens forskning.

Särskilt bör framhållas, att stationens forskning icke kan förväntas konkurrera med den som i samarbete med Landskapet bedrivs på Åbo Akademis Biologiska Station på Husö. De två stationernas läge, natur och arbetsuppgifter är alltför olämpliga för att något sådant skulle behöva befaras.

Det vore icke realistiskt att nu uppgöra ett detaljerat program för andra forskningsuppgifter än de inledningsvis anförda, då sådana uppgifter i rätt stor utsträckning komme att utföras av forskare som för närvarande är bundna vid andra arbetsuppgifter. Det synes Sällskapet fullt klart att en fortsatt utforskning av Ålands natur i synnerligen hög grad skulle gagnas av de nu planerade åtgärderna för istandsättande av Norrgård på Nätö till en naturvetenskaplig forskningsstation.

Helsingfors den 20 augusti 1963.

K.O. Donner
ordförande

Hans Luther
t.f. sekreterare

Till Å l a n d s d e l e g a t i o n e n

från Ålands landstings lagutskott.

Ålands landskapsstyrelse har till landstingets vintersession år 1962 avlåtit en framställning med förslag till landskapslag om Nätö naturskyddsområde, avsett att upprättas på det av landskapet inköpta Norrgårds hemman i Nätö by i Lemlands socken, vilken framställning landstinget remitterat till lagutskottet för be-
redning.

Framställningen har rönt uppmärksamhet från statens naturskyddsinspektörs sida, i det att naturskyddsinspektören Reino Kalliala, hörd av utskottet såsom sakkunnig och själv väl förtrogen med förhållande på Norrgårdshemman, i en skrivelse av den 9 november 1962, adresserad till Ålands landskapsstyrelse, framfört tanken, att en biologisk forskningsstation möjligen kunde grundas på Norrgård och att exempelvis Societas pro Fauna et Flora Fennica kunde intresseras för det vetenskapliga forskningsarbetet på stationen. Områdets natur är säregen och omväxlande och äger något, som andra dylika stationer saknar, nämligen äkta löväng, och kommer härigenom att kunna bjuda generationer av

naturforskare på många vetenskapliga uppgifter.

Vid sitt sammanträde den 4 december 1962 har utskottet sammanträtt med professorerna Håkan Lindberg och Hans Luther representanter för Societas pro Fauna et Flora Fennica. Desavoro enhälligt av den uppfattningen, att Norrgårds hemman bör utnyttjas för en biologisk forskningsstation på sådana villkor att naturskyddsintressena bli beaktade. Därvid skulle den rendalen, som enligt landskapsstyrelsens framställning borde tagas till Norrgårds, kunna stå stationen till tjänst eller, utarrendering av hemmanets jordbruk icke skall komma ifråga, gårdskarlar anställas för stationen. Societas pro Fauna et Flora Fennica hade för sin del inga möjligheter att underhålla stationen ekonomiskt, men väl resurser att vetenskapligt utnyttja möjligheter.

Kostnadsfrågan kommer sålunda att spela en högst väsentlig roll vid ett slutligt ställningstagande till frågan från utskottets sida. Fördenskull får utskottet vördsammast anhålla om Ålandsdelegationens uttalande i princip, huruvida kostnader, som härflyta av den biologiska forskningsstationens inrättande och underhåll, bland annat anställande av en gårdskarlar vid stationen, kunna tänkas bli kompenserade vid den skattefinansiella avräkningen mellan riket och landskapet.

Mariehamn den 26 februari 1963.

På lagutskottets vägnar:

Jan Erik Eriksson

ordförande.

./.

Axel Kuffschi
sekreterare

Helsingfors,

den 17 oktober 1963

N:o 56/1963

Bilaga III

Till Ålands landstings lagutskott.

Lagutskottet har i skrivelse av den 26 februari 1963 anhållit om Ålandsdelegationens utlåtande, huruvida kostnaderna för inrättande och underhåll av en biologisk forskningsstation på Norrgårds hemman i Nåtö by av Lemlands kommun, bland annat kostnaderna för anställande av en gårdskarl vid stationen, kunde i princip tänkas bli kompenserade vid den skattefinansiella utjämningen mellan riket och landskapet.

Landskapsstyrelsen har i yttrande till Ålandsdelegationen anfört bland annat, att den beslutat iståndsätta behövliga byggnader på hemmanet och ställa dem till sällskapet Societas pro Fauna et Flora Fennicas disposition för forskningsändamål.

Ålandsdelegationen har med anledning av Lagutskottets skrivelse äran meddela, att den i detta skede ej skulle finna hinder föreligga för godkännande av de utgifter, som avses i landskapsstyrelsens utlåtande. Såvitt fråga är om kostnader utöver den i utlåtandet angivna ramen har delegationen icke nu funnit skäl att yttra sig.

Avskrift av detta brev har tillställts landskapsstyrelsen.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Tor Brenning

B.E. Sjöholm

ÅLANDS LANDSKAPSSTYRELSE

Forstavdelningen

Bilaga IV

Mariehamn, den 26 september 1963.

No 2757.

Berör: Ålands landstings lagutskotts skrivelse
av den 26.2.1963 angående en biolo-
gisk forskningsstation på Nätö, Norrgård.

Till Ålandsdelegationen,
Helsingfors.

Ålands landskapsstyrelse har i olika repriser
behandlat frågan om inrättande av en biologisk forsk-
ningsstation på Nätö.

Kontakt har tagits med rikets naturvårdsinspektör
Reino Kalliola och sällskapet Societas pro Fauna et
Flora Fennica.

Saken har nu utvecklats så långt att sällskapets
forskare i flere omgångar besökt och inspekterat Nätö,
Norrgård, med byggnader och marker. De har därvid funnit
Nätö synnerligen lämpligt som biologisk forskningsstation
(se sällskapets bifogade brev).

Landskapsstyrelsen har på grund av det ovan anförda
beslutat istandsätta behövliga byggnader på Nätö, Norrgård,
och ställa dem till sällskapet Societas pro Fauna et
Flora Fennicas disposition i och för forskningsändamål.
I nuvarande skede anser landskapsstyrelsen inte att
några andra åtgärder bör vidtagas.

På landskapsstyrelsens vägnar:

Lantråd Hugo Johansson

Landskapsförstmästare Bertel Lindroos

B.D. 1615/198 -63.